

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія

Освітня програма будь-які

Спеціальність будь-які

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки; 06 Журналістика; 07
Управління та адміністрування; 08 Право; 28 Публічне управління та
адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	к.філос.н., доц. Гайналь Т.О.
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача	tetiana.hainal@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Очні та онлайн-консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>В межах лекційного викладу та семінарської практики з «Соціології» акцент робиться на міждисциплінарності дослідження суспільства та соціальних процесів, а також на опрацюванні ключових ідей та понять, аналізі сучасних підходів до найважливіших соціологічних проблем.</p> <p>Курс лекцій присвячено основним тенденціям, характерним для розвитку соціології та особливостям сучасного етапу розвитку соціологічного аналізу суспільства, актуальному стану розвитку соціологічних положень про суспільство, особистість, культуру, методи соціологічних досліджень. Зміст семінарських занять цілком корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію. Завдання, які покликана вирішити пропонована дисципліна, включають не лише засвоєння певних теоретичних знань, але й набуття студентами вмінь опрацьовувати самостійно навчальну літературу, критично мислити та висловлювати свою точку зору на соціальні питання.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу полягає в ознайомленні студентів зі специфікою вивчення суспільства соціологічною наукою та її відмінністю від інших суспільних наук, допомогти студентам оволодіти термінологією соціології.</p> <p>Мета реалізується через цілі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомити студентів із поняттям суспільства та його структурою (соціальні інститути, соціальні організації, соціальні спільноти, соціальні групи). 2. Окреслити особливості дослідження явища повсякденності засобами соціології. 3. Оглянути глобалізаційні проблеми сучасності, їх причини, прояви та можливі наслідки. 4. Навчити аналізувати соціальні явища, використовувати на практиці результати соціологічних досліджень, соціальні технології в майбутній професійній діяльності. 	
4. Компетентності	
<p>Загальні:</p> <p>Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей.</p> <p>Здатність навчатися та самонавчатися.</p> <p>Здатність бути критичним та самокритичним</p> <p>Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел</p>	

Здатність приймати обґрунтовані рішення.						
Здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю.						
5. Результати навчання						
Здатність аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми.						
Здатність працювати в команді.						
Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена демократичного суспільства.						
Здатність приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.						
6. Організація навчання курсу						
Обсяг курсу – 90 год.						
Вид заняття		Загальна кількість годин				
Лекції		12				
Практичні		18				
Самостійна робота		60				
Ознаки курсу						
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий			
6	Будь-яка	третій	вибірковий			
Тематика курсу						
Тема, план		Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінок	Термін виконання
<p>Тема 1. Соціологія як наука: предмет, об'єкт, функції</p> <p>Етимологія терміну „соціологія”. Час виникнення та засновник соціології. Різноманітність дефініцій поняття „соціологія”. Підходи до визначення предмету дослідження соціології. Соціологія як генералізуюча наука та специфіка дослідження нею суспільства. Обґрунтування науковості соціології. Система категорій соціології. Поняття соціального закону.</p> <p>Структура соціологічного знання: загальносоціологічна теорія, соціологічні теорії середнього рівня (спеціальні та галузеві), емпіричні соціологічні дослідження.</p> <p>Функції соціології та її важливість для людини і суспільства. Значення вивчення соціології як навчальної дисципліни для майбутніх спеціалістів. Взаємодія соціології з іншими науками (гуманітарними, суспільними, технічними та природничими). Виникнення нових напрямів дослідження суспільства на межі соціології та інших наук. Соціологізація наук.</p>		Лекція, практичне заняття	[1-14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести, 8 год.	Усні відповіді – 5 балів, тести – 100 балів.	До наступного заняття за розкладом

<p>Тема 2. Особистість – культура – суспільство</p> <p>Особистість як предмет соціологічного аналізу. Особливе значення та специфіка дослідження особистості засобами соціології. Основні категорії, якими характеризується особистість як об'єкт (соціалізація, соціальна та рольова ідентифікація) та суб'єкт соціальних відносин (самоусвідомлення особистості, система норм, цінностей, стереотипів, потреби, мотивації, соціальні установки). Основні терміни соціології особистості: людина, індивід, особа, особистість, персона, індивідуальність.</p> <p>Соціальний статус та соціальна роль особистості. Поняття соціального статусу та статусного набору. Види статусів: дескриптивні (приписані) та набуті. Соціальна роль як поведінка особистості, яка пов'язана з соціальним статусом. Міжособистісний та внутрішньоособистісний рольові конфлікти.</p> <p>Поняття соціалізації та її основні компоненти. Соціалізація як процес, умова, прояв і результат соціального формування особистості. Фактори (мега-, макро-, мезо-, мікрофактори), рівні, агенти, періоди соціалізації. Механізми соціалізації (соціально-психологічні, соціально-педагогічні). Процеси ресоціалізації та десоціалізації.</p> <p>Етимологія поняття „культура”. Наукові підходи до визначення сутності культури. Полісемічність поняття „культура”. Основні риси культури. Особливості та важливість соціологічного вивчення культури.</p> <p>Основні категорії соціології культури (цінності, потреби, інтереси, соціалізація, норми та ін.). Складові культури (цінності, норми, етикет, мова, традиції, звичаї, обряди, церемонії, закони, табу, уподобання). Типи культури за різними критеріями (носій культури, походження, функціональна роль та призначення та ін.). Поняття культурної універсалії.</p> <p>Тенденції соціокультурної ситуації в Україні (деідеологізація, комерціалізація культури, зростання інтересу до минулої</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>[1-14]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести, 9 год.</p>	<p>Усні відповіді – 5 балів, тести – 100 балів.</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>
--	----------------------------------	---------------	---	---	---

<p>спадщини та ін.). Поняття масової культури та кітчю.</p> <p>Поняття та основні ознаки системи. Поняття суспільства як соціальної системи. Рівні суспільства (глобальна соціальна система (людство), суспільство та мала соціальна група). Функції соціальної системи (Т.Парсонс). Основні аспекти розгляду соціальної системи (соціальні спільноти, соціальні організації, соціальні інститути, соціальний процес). Типи суспільств.</p> <p>Поняття соціальної спільноти, особливостей їх формування. Типологізація соціальних спільнот. Відмінні риси між соціальними групами та соціальними спільнотами.</p> <p>Соціальні організації. Механізми формування та риси соціальної організації. Типологія соціальних організацій.</p> <p>Поняття соціального процесу, його основні види. Соціальні зміни та їх фактори. Чинники сучасних соціальних змін. Соціальні взаємодії: форми та типи.</p>					
<p>Тема 3. Соціальні інститути</p> <p>Поняття соціального інституту та його ознаки. Значення та функції соціального інституту для суспільства. Процес інституціоналізації та його етапи.</p> <p>Сім'я як соціальний інститут. Генезис сім'ї та шлюбу. Основні функції сім'ї. Форми шлюбів. Типологізація сімей. Тенденції сучасних шлюбно-сімейних відносин.</p> <p>Поняття освіти як соціального інституту. Основні функції освіти. Тенденції розвитку освіти в сучасних умовах. Основні освітні проблеми та перспективи. Особливості освітньої ситуації в Україні.</p> <p>Релігія як соціальний інститут та елемент соціальної системи. Передумови виникнення релігії. Основні функції релігії. Участь релігії в процесі сакралізації та секуляризації суспільства. Релігійна соціалізація.</p> <p>Політика як специфічний вид суспільної діяльності. Політична сфера та її структура. Політика як сфера боротьби за здобуття влади та її здійснення.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>[1-14]</p>	<p>Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, індивідуальне завдання, тести, 8 год.</p>	<p>Усні відповіді – 5 балів, тести – 100 балів.</p>	<p>До наступного заняття за розкладом</p>

<p>Політичний суб'єкт та його ознаки. Види та складові політики. Політична соціалізація.</p> <p>Економіка як соціальний інститут. Рівні розгляду економіки в соціології (макро- та мікрорівні). Структура економічної сфери. Основні завдання економіки в суспільстві. Економічна глобалізація. Споживання як соціально-економічний процес. Споживач та споживча поведінка</p>					
<p>Тема 4. Соціальні взаємодії та повсякденність.</p> <p>Важливість дослідження повсякденного життя в соціології. Аналіз соціальних взаємодій в буденному житті (невербальна комунікація, спілкування). Відмінність повсякденності від інших форм людського досвіду.</p> <p>Історизм повсякденності. Соціальна практика. Фонові, немовні та мовні практики.</p> <p>Етнометодологія та дослідження повсякденності.</p>	Лекція, практичне заняття	[1-14]	Опрацювати лекційний матеріал, Пройти тестування до теми, 9 год.	Усні відповіді – 5 балів.	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 5. Соціальний контроль та девіація.</p> <p>Особиста свобода особистості та соціальний контроль. Поняття девіації. Основні компоненти девіації. Причини девіації (біологічні, психологічні, соціологічні, культурологічні). Формальні та неформальні методи соціального контролю. Поняття маргінальної особистості. Делінквентна поведінка.</p>	Лекція, практичне заняття	[1-14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести, 8 год.	Усні відповіді – 5 балів.	До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 6. Соціальні аспекти глобалізації</p> <p>Основні тенденції розвитку сучасного світу. Економічні аспекти глобалізації. Технологічні аспекти в сучасному глобалізованому світі. Політичні процеси. Особливості розвитку сучасної культури.</p>	Практичне заняття	[1-14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	Усні відповіді – 5 балів.	До наступного заняття за розкладом

			, тести, 10 год.		
<p>Тема 7. Теорія, методика та техніка організації та проведення соціологічного дослідження</p> <p>Поняття та основні етапи проведення соціологічного дослідження. Вимоги та розділи програми соціологічного дослідження (методичний, методологічний), їхні складові. Стратегічний та робочий плани дослідження.</p> <p>Методи збирання первинної соціологічної інформації. Опитування та його види (анкетне опитування, соціологічне інтерв'ю, соціометрія). Анкетне опитування: структура та вимоги до анкети. Соціологічне інтерв'ю та його види. Соціологічне спостереження як метод збору первинної соціологічної інформації. Соціологічний експеримент та специфіка його організації і проведення. Аналіз документів та його типи. Обробка та аналіз первинної соціологічної інформації (комп'ютерне програмне забезпечення для обробки емпіричних даних, кодування, графічне зображення даних, нарративний аналіз та ін.). Підсумковий документ аналізу соціологічної інформації.</p>	Лекція, практичне заняття	[12, 14]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести, 8 год.	Усні відповіді – 5 балів, тести – 100 балів.	До наступного заняття за розкладом
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Загальна кількість балів в межах залікового курсу: 100. Розподіл балів: 0 – 49 балів – «не задовільно»; 50 – 69 балів – «задовільно», 70 – 89 балів – «добре», 90 – 100 балів – «відмінно». Оцінка розраховується як сума середнього арифметичного з усіх отриманих на семінарських заняттях, помножене на 20.				
Вимоги до письмової роботи	Чотири письмові робота у вигляді тестів. Тест охоплює матеріал тем 1, 2, 3 та 7. Кількість тестових завдань: від 10 до 20. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: від 15 до 25 хв. (в межах семінарського заняття).				
Семінарські заняття	В межах запланованих семінарських занять є обов'язковими щонайменше дві усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно».				
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль виставляється за результатами суми поточної оцінки. Необхідною є наявність щонайменше шести оцінок (однієї – за усні відповіді, чотирьох – за тестове опитування, 1 – за самостійну роботу) не нижче, ніж «задовільно».				
8. Політика курсу					

Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестового завдання необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій. При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – виконання пошукової роботи та усної доповіді. Поточні незадовільні оцінки за семінарські заняття та лекції не відпрацьовуються.

9. Рекомендована література

1. Гайналь Т.О. Соціологія: навчально-методичний комплекс для студентів напряму підготовки 6.030102 „Психологія” / Т.О. Гайналь. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. – 51 с.
2. Гайналь Т.О. Соціологія сім'ї: навчально-методичний комплекс для студентів напряму підготовки 6.020101 „Філософія” та 6.030101 „Соціологія” / Т.О.Гайналь. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. – 43 с.
 1. Алан Г. Джонсон. Тлумачний словник з соціології / Пер. з англ. А. Хоронжого, за наук. ред. В. Ісаїва / Алан Г. Джонсон. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2003. – 480 с.
 2. Арбеніна В.Л. Етносоціологія. Підручник / Арбеніна В.Л. – Харків: Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 160 с.
 3. Асп Э.К. Введение в социологию / Эрки Калеви Асп; Пер. с финского М.Аалто и П.Саари; Ред. русс. пер. А. Рябова; Под ред. А.О. Бороноева. – СПб.: Алетейя, 1998. – 250 с.
 4. Барвінський А.О. Соціологія: курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів / А.О. Барвінський. – К.: ЦНЛ, 2005. – 328 с.
 5. Бергер П.Л., Бергер Б. Социология: Биографический подход / Петер Л. Бергер, Бриджит Бергер; пер. В.Ф. Анурина // Личностно-ориентированная социология. – М.: Академический Проект, 2004. – С. 25-396.
 6. Вакуленко С.М. Соціологія сім'ї: навчально-методичний посібник для викладачів та студентів / Вакуленко С.М. – Харків: Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2003. – 159 с.
 7. Герасимчук А.А. Соціологія: курс лекцій / А. А. Герасимчук, О. М. Шиян, Ю.І. Палеха. – 7-е вид. – К.: [б. в.], 2002. – 236 с.
 8. Гидденс Э. Социология / Энтони Гидденс / При участии К. Бердсолл; пер. с англ.; изд. 2-е, полностью перераб. и доп. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 632 с.
 9. Дворецька Г. В. Соціологія: Навч. посібник / Г.В. Дворецька. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 472 с.
 10. Жоль К.К. Соціологія: навчальний посібник / К.К. Жоль. – К.: Либідь, 2005. – 440 с.
 11. Лукашевич М.П. Соціологія. Загальний курс: підручник / М.П. Лукашевич. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 408 с.
 12. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій / Н.В. Паніна. – 2-ге вид. – К.: Інститут соціології НАН України, 2001. – 277 с.
 13. Соціологія: навч. посібн. / за ред. С.О. Макеєва. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання; КОО, 2008. – 566 с.
 14. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій / Наталія Черниш. – Львів: Кальварія, 2003. – 544 с.